

Yhteisen kalastuspolitiikan uudistus – siirrettävät kalastusoikeudet

Miksi komissio ehdottaa siirrettäviä kalastusoikeuksia?

Yhteisellä kalastuspolitiikalla ei ole onnistuttu ratkaisemaan ylikapasiteetin ongelmaa. Vuosina 1994–2013 käytetään 2,73 miljardia euroa kalastusalusten romuttamiseen. Silti kalastuskapasiteettimme kasvaa noin 3 prosenttia joka vuosi. Yksikään aiempi strategia ylikapasiteetin poistamiseksi (esimerkiksi monivuotiset ohjausohjelmat, käyttöön otetun ja käytöstä poistetun kapasiteetin suhdetta koskevat vaatimukset, kalastuslaivaston enimmäiskoon rajoittaminen, julkiset romutusohjelmat) ei ole toiminut. Tilintarkastustuomioistuin on kyseenalaistanut veronmaksajien rahojen käytön ylikapasiteettiongelman hoitamiseen. Tämän vuoksi komissio ehdottaa, että EU:ssa käytettäisiin hyväksi useissa jäsenvaltioissa saatuja myönteisiä kokemuksia siirrettävien kalastusoikeuksien järjestelmistä. Kansainvälisten raporttien mukaan erimuotoisilla siirrettävillä kalastusoikeuksilla on voitu pysäyttää kalastuksen romahtaminen tai jopa kääntää suuntaus päinvastaiseksi (Costello ym., 2008) ja edistää talouskasvua (Maailmanpankki ja FAO, 2008).

Siirrettävät kalastusoikeudet voivat hyvin suunniteltuina olla alusten omistajille tehokas apu, kun suunnitellaan kalastustoimintaa markkinoiden suuntausten mukaisesti, pyritään purkamaan koko saalis aluksista ja hahmotellaan investointeja. Kalastajille myös annetaan mahdollisuus jättää kalastus kokonaan taloudellista korvausta vastaan. Kokemusten perusteella siirrettävien kalastusoikeuksien järjestelmät myös lisäävät toimijoiden vastuunottoa ja helpottavat toimia poisheitettyjen saaliiden vähentämiseksi.

Mitä komissio ehdottaa?

Vuodesta 2014 jäsenvaltioiden on otettava siirrettävät kalastusoikeudet käyttöön tiukkojen periaatteiden mukaisesti. Meren luonnonvarojen on ensinnäkin pysyttävä yhteisenä omaisuutena. Siirrettävillä kalastusoikeuksilla ei voida myöntää oikeutta omistaa meren luonnonvaroja, vaan ainoastaan hyödyntää niitä käyttäjänä rajoitetun ajan. Tämän ajanjakson jälkeen siirrettävät kalastusoikeudet siirtyvät takaisin jäsenvaltiolle, joka voi vapaasti jakaa ne uudestaan samojen tai uusien valintakriteereiden perusteella. Siirrettävien kalastusoikeuksien myyminen, leasing tai vaihtaminen on mahdollista ainoastaan tiukoin ehdoin: niitä voidaan ostaa käyttöön vain rekisteröityihin ja aktiivikäytössä oleviin aluksiin. Myös suhteellista vakautta on noudatettava. Jäsenvaltion on peruutettava siirrettävät kalastusoikeudet, jos aluksen omistaja syyllistyy vakavaan rikkomukseen, ja jäsenvaltioilla on oltava kiintiöitä ja siirrettäviä kalastusoikeuksia mahdollisia uusia kalastajia varten.

Jäsenvaltioiden on otettava siirrettävät kalastusoikeudet käyttöön edellä mainittujen viiden periaatteen mukaisesti omassa pakollisessa kansallisessa järjestelmässä kaikkien niiden lajien osalta, joita varten on määritelty suurin sallittu saalis tai joihin sovelletaan kiintiötä tai pyyntiponnistuksen rajoittamista. Järjestelmän on koskettava kaikkia yli 12-metrisiä aluksia sekä aluksia, joissa on hinattava pyydys. Siirrettävät kalastusoikeudet ovat ainoastaan käyttäjäoikeuksia, jotka jäsenvaltiot myöntävät alusten omistajille tietyiksi ajanjaksoiksi. Ne ovat vahvistettuja prosenttiosuuksia tietyn kalakannan kansallisesta kiintiöstä. Kun käytetään pyyntiponnistuksia, kuten Välimerellä, siirrettäviä kalastusoikeuksia sovelletaan niihin. Siirrettävien kalastusoikeuksien järjestelmä ei kata EU:n kiintiöön tai pyyntiponnistusjärjestelmään kuulumattomia kalastusmahdollisuuksia tai kalastusta, joka kuuluu kolmannen maan kanssa tehdyn kestävää kalastusta koskevan sopimuksen piiriin.

Miten kiintiöt tai siirrettävät kalastusoikeudet olisi jaettava?

Ehdotuksessa jätetään jäsenvaltioille joustoa. Komissio kuitenkin suosittelee järjestelyä, jossa jäsenvaltio vahvistaisi kansalliset tai alueelliset tavoitteet ja jakaisi tietyn prosenttiosuuden kansallisista kiintiöistä pienimuotoista kalastusta harjoittaville aluksille. Loppuosaa kiintiöistä hallinnoitaisiin osana siirrettävien kalastusoikeuksien järjestelmää. Jäsenvaltioiden olisi suunniteltava kansalliset siirrettävien kalastusoikeuksien järjestelmänsä yhdessä sidosryhmien kanssa. Näin voitaisiin varmistua siitä, että kansalliset järjestelmät on mukautettu kunkin jäsenvaltion erityistilanteisiin ja että sidosryhmät ovat hyväksyneet ne. Suunnitellessaan järjestelmiä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien olisi asetettava etusijalle kalastuksesta riippuvaiset rannikkoyhteisöt, ympäristöystävälliset kalastuskäytänteet ja pienimuotoista kalastusta harjoittavat laivastot. Tietty osuus, enintään viisi prosenttia, kiintiöistä tai siirrettävien kalastusoikeuksien järjestelmästä olisi varattava uusille toimijoille. Jäsenvaltioiden ja sidosryhmien olisi siis käytettävä järjestelmää hyväksi katsomiensa kalastuskäytänteiden edistämiseen riippumatta siitä, ovatko syyt yhteiskunnallisia tai ympäristöön liittyviä. Esimerkiksi Tanska on käyttänyt siirrettävien kalastusoikeuksien järjestelmiä tukemaan rannikkoyhteisöjä siten, että se on lisännyt alle 17-metrinen alusten valkoturska- ja merianturakiintiöitä kymmenen prosenttia.

Mitä varotoimia jäsenvaltio voi ottaa käyttöön?

Kokemukset jäsenvaltioissa, joissa on jo käytössä siirrettävien kalastusoikeuksien järjestelmä, osoittavat riskien olevan vältettävissä hyvän suunnittelun avulla. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden ja sidosryhmien on järjestelmää suunnitellessaan huolehdittava siitä, ettei se synnytä keinottelumahdollisuuksia eikä kalastuksesta ja kalastukseen liittyvästä toiminnasta riippuvaisten alueiden kannalta haitallisia tilanteita. Järjestelmää on säänneltävä tiukasti. Jäsenvaltion viranomaisien on pystyttävä valvomaan siirrettävien kalastusoikeuksien haltijoiden toiminnan säännönmukaisuutta. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava tätä varten erilaisia toimenpidekokonaisuuksia. Näitä ovat esimerkiksi

- pienimuotoisen kalastuksen (passiivisia pyydyksiä käyttävät alle 12-metriset alukset) jättäminen järjestelmän ulkopuolelle, jotta tämän tärkeän laivastonosan kalastusoikeuksia ei myydä suuremmille aluksille,
- keskittymisen välttäminen estämällä liian useiden kalastusoikeuksien päätyminen vain muutamille alusten omistajille; tätä varten on asetettava enimmäisosuudet resursseille, joita tietty kalastusaluksen omistaja voi pitää hallussaan,
- tietyn kansallisten kiintiöiden osuuden varaaminen pienimuotoisesta kalastuksesta riippuvaisille rannikkoyhteisöille,
- kalakantojen sisäisen siirrettävyyden rajoittaminen (esimerkiksi siikoja koskevia oikeuksia voidaan siirtää muille siikoja koskevien oikeuksien haltijoille, ei pelagisia lajeja koskevien oikeuksien haltijoille).

Katoavatko pienimuotoista kalastusta harjoittavat laivastot Euroopan rannikoilta?

Eivät, sillä jäsenvaltiot eivät sovelle siirrettävien kalastusoikeuksien järjestelmää niihin. Näin ollen noin 60 prosenttia EU:n aluksista voi toimia pysyvästi siirrettävien kalastusoikeuksien järjestelmän ulkopuolella. Esimerkiksi Tanskassa 6–10-metrinen

alusten laivastonosa ei kuulu siirrettävien oikeuksien järjestelmän piiriin, ja se on pienentynyt paljon vähemmän kuin Tanskan muu laivasto.

Miten tuottajaorganisaatiot voisivat hallita siirrettäviä kalastusoikeuksia?

Useissa jäsenvaltioissa tuottajaorganisaatiot kokoavat jäsentensä kiintiöt yhteen. Ne seuraavat kiintiöiden käyttöä ja purettujen saaliiden markkinointia ja vaihtavat oikeuksia muiden tuottajaorganisaatioiden kanssa. Ne voisivat myös hallinnoida siirrettävien oikeuksien myymistä ja leasing-toimintaa jäsentensä kesken. Jos tuottajaorganisaatio hallinnoisi yhteisesti useiden jäsentensä oikeuksia, reaaliaikainen oikeuksien vaihto sekä moitteeton tuotannosuunnittelu helpottuisivat. Lisäksi kalastusyhteisöjen tulot ovat usein riippuvaisia sekä kalastuksesta että jalostusteollisuudesta. Kalastusyhteisöjen kannalta voisi olla edullista, että jäsentensä siirrettäviä kalastusoikeuksia hallinnoivat toimialakohtaiset organisaatiot yhdistäisivät nämä liiketoiminnot.

Miten EU:n laivastoa vahvistetaan?

Useissa jäsenvaltioissa on onnistuttu järjeistämään laivastoa siirrettävien kalastusoikeuksien avulla. Tanskassa oikeudet otettiin käyttöön vuonna 2003 pelagisessa laivastossa, joka on sen jälkeen supistunut 50 prosenttia. Pohjakala-alusten laivastossa oikeudet otettiin käyttöön vuonna 2007, jonka jälkeen kyseinen laivasto on supistunut 30 prosenttia. Molempien laivastonosien tuotto kasvoi. Viro otti siirrettävien kalastusoikeuksien järjestelmän käyttöön vuonna 2001, ja vuoteen 2009 mennessä laivasto oli supistunut noin 40 prosenttia. Espanjassa nk. Gran Sol -laivasto supistui siirrettävien kalastusoikeuksien järjestelmän käyttöönoton myötä 30 prosenttia vuosina 1992–1997.